

Med Netflix på timeplanen

Marianne Takvam Kindt og Jon Rogstad

Hvetebrødsdagene for digital undervisning er forbi. De minste elevene har vendt tilbake til skolen, men innslaget av digital undervisning for store deler av elevene ser ut til å vare. Eksamensfrykten var derfor noe som kunne legges bort, sammen med russedressen og gleden over en kollektiv feiring av et avsluttet løp på 13 års skolegang. Spørsmålet er ikke om koronakrisen har presset fram et digitalt skifte i skole-Norge, men hva som er gode og mindre gode grep

Noe vet vi

Digital undervisning – full dag og i alle fag – har vi ikke erfaring med fra før. Dermed er det ikke sagt at vi er uten kunnskap om bruk av digitale verktøy i skolen.

I fjor publiserte Fafo rapporten «Digitale skillelinjer», om eksamen i matematikk på 10 trinn. Et funn er at en digitalisering av undervisningen ikke nødvendigvis bidrar til en sosial utjevning mellom elevene. Årsakene til det er knyttet til tre forhold, som er egnet til å kaste lys over dagens situasjon.

1. Skolene har prioritert ulikt i innkjøp av digitale verktøy. Mens noen skoler har en pc til hver er det andre skoler hvor de har få maskiner og utdatert programvare.
2. Det er store forskjeller i den opplæring lærerne har fått. Elevene har derfor ikke bare ulikt utstyr, de har også fått svært varierende kvalitet på undervisningen.
3. Opplæring av elevene har ikke fulgt en klar plan. Konsekvensen er at noen behersker digitale verktøy godt, mens andre elever har mindre forutsetninger for å ta teknologien i bruk.

I tillegg stiller også elevene ulikt i hvilke digitale muligheter de har når de kommer hjem. Hva slags nett de har (om noe), hvor mange datamaskiner husholdningen disponerer, og hva slags kunnskaper foreldrene har om bruk av digitale verktøy, utgjør noen av forskjellene.

Våre data indikerer at jentene tjener på å bruke digitale verktøy i undervisningen, mens dette er mindre fordelaktig for guttene.

Ulike forutsetninger

Med helt eller delvis stengte skoler har lærerne måttet kaste seg rundt og finne ut hvordan de skal gjennomføre undervisningen og ikke minst hvordan vurderinger skal gjøres på en måte som sikrer at elevene vurderes på like vilkår. Fra studien om matematikkeksamen vet vi at skolene, lærerne og elevene har ulike forutsetninger for å mestre digital undervisning.

Hva vet vi om undervisningen under korona? Foreløpig lite, men det er likevel mange som mener mye. Vi trenger å systematisere erfaringene som er gjort. Hva er de gode grepene som bør tas og hva er konsekvensene av de grepene som blir tatt?

Vi har ikke data til å konkludere på noen av disse spørsmålene nå. Men på oppdrag av Fafo har Respons analyse gjennomført en landsomfattende meningsmåling (N=1001) i perioden 14. – 21. april. I utvalget er det et betydelig antall foresatte (N 349), med barn i enten barneskole, ungdomsskole eller i videregående skole. Som et første drypp er det derfor interessant å høre mer hvordan de vurderer at den digitale undervisningen fungerer for sine barn.

Datagrunnlaget som det her vises til, er hentet fra en telefonundersøkelse som Fafo gjennomførte i perioden 14. til 21. april. I undersøkelsen har vi kartlagt hvordan covid-19 og den påfølgende krisa har påvirket ulike sider av folks liv. Vi har stilt spørsmål om hjemmeundervisning av barn, arbeidsliv og permittering, velferdsordninger og økonomiske virkninger av krisa samt holdninger til blant annet bistand. Undersøkelsen er gjennomført over telefon og med utgangspunkt i et representativt utvalg av befolkningen over 18 år.

Digital medvind

Vi har allerede lest mange oppslag om hvordan elever påvirkes av hjemmeskolen. En fortelling handler om at hjemmeskolen fungerer demokratiserende. Det har for eksempel blitt hevdet at stille elever kan blomstre. Som Amanda Lunder (17) sa i Aftenposten (27/4) – «det er lettere å konsentrere seg hjemme». En annen fortelling handler om elever, særlig de som lever i familier med sammensatte levekårsutfordringer, som går glipp av verdifull undervisning og skolen som et trygt oppholdssted. Veien til Netflix er kortere når man sitter hjemme enn i et klasserom. Kort sagt, det kan være at situasjonen øker forskjellene mellom elevene. Som kommunalråd i Trondheim, Marte Løvik, skriver i et innlegg på NRK Ytring (27/4) «Det er elever som ikke får hjelp til å stå opp, bruker dagen i senga, natta på sosiale medier, spill og strømmetjenester.»

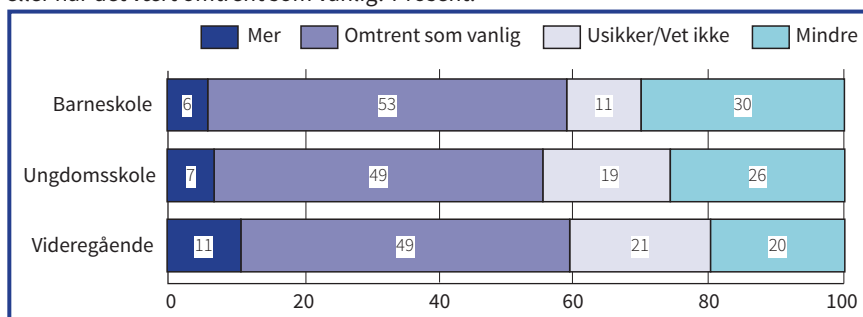
Våre data utfordrer ideen om den utjevne effekten. Det langt flere enn de svakest presterende elevene som synes å ha lært mindre i perioden med hjemmeundervisning. Mens under en av ti (8 prosent) av de foresatte mener

at barna har lært mer, er en av fire (25 prosent) som mener at barna har lært mindre i denne perioden, og det uavhengig av hvilket trinn barna går på. Det avgjørende poenget er begge deler kan være sant. Samtidig. Det er polarisering, men det er altså langt større andel som lærer mindre enn som lærer mer, gitt at foreldrenes vurderinger er riktige.

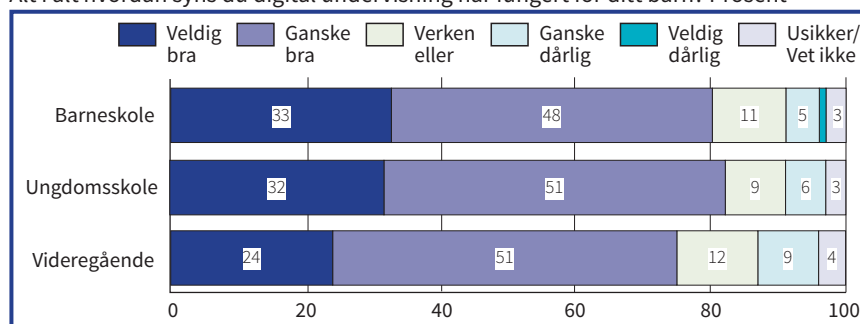
Lærerne jobber mer...

Til tross for at en betydelig andel av foreldrene mener at barna har lært mindre, gir de honnør til lærernes innsats: På spørsmålet: «Alt i alt hvordan syns du digital undervisning har gått for ditt barn», svarer åtte av ti at det har gått veldig eller ganske bra. Heller ikke på dette spørsmålet er det forskjeller i vurderingene når det gjelder små og store barn. Flertallet er fornøyd til tross for at de mener at barna lærer mindre. Det kan tenkes at dette reflekterer en oppfatning blant foresatte om at også skole-Norge er en del av dugnaden. Situasjonen er kanskje ikke ideell, men det forhindrer ikke at man kan være imponert over skolens og lærernes innsats.

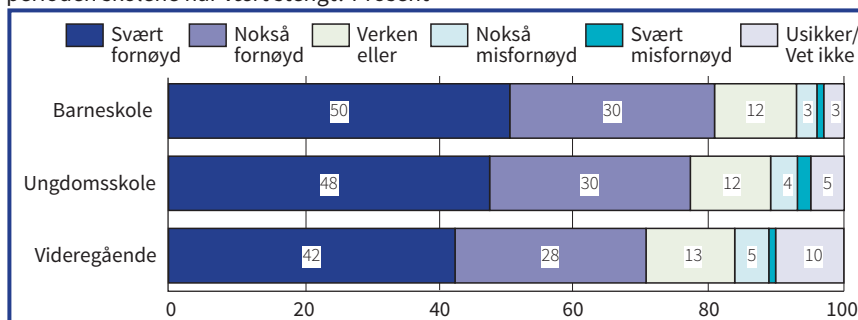
Synes du barnet ditt har lært mer eller mindre i perioden med hjemmeundervisning, eller har det vært omtrent som vanlig? Prosent.

Alt i alt hvordan syns du digital undervisning har fungert for ditt barn? Prosent

Alt i alt hvor fornøyd eller misfornøyd er du med innsatsen til dine barns lærere i den perioden skolene har vært stengt? Prosent

... men elevene jobber mindre

Hva er konsekvensene for elevene? Ifølge de foresatte er innsatsen lavere: Fire av ti sier seg helt eller delvis enig i at barna jobber mindre under korona enn i perioden før. Samtidig er dette en vurdering som i noen grad synes å variere med foreldrenes utdanning og inntekt: Jo høyere utdanning og inntekt, desto større andel synes at elevene har hatt mindre arbeid i perioden. Her er selvsagt antall som svarte lavt for å trekke bastante konklusjoner, men trenden er klar.

Synes du barnet ditt har hatt mer eller mindre skolearbeid enn vanlig, eller har det vært omtrent som vanlig? Etter høyest fullførte utdanning. Prosent

	Grunnskole/Folke-skole/Videregående skole/Yrkesskole	1-3 år ved Univ./Høyskole	4-5 år ved Univ./Høyskole	6 år eller mer ved Universitet/Høyskole	Ikke sikker/Vil ikke svare
Mer skolearbeid	13	15	15	10	100
Omtrent som vanlig	47	34	34	34	
Mindre skolearbeid vanlig	31	42	48	39	
Usikker/Vet ikke	9	9	3	17	

Synes du barnet ditt har hatt mer eller mindre skolearbeid enn vanlig, eller har det vært omtrent som vanlig? Etter inntekt. Prosent

	Under 400 000	400 000- 799 000	800 000- 999 000	1 million eller mer	Ikke sikker/Vil ikke svare
Mer skolearbeid	14	12	18	13	13
Omtrent som vanlig	62	43	32	37	35
Mindre	24	30	43	42	48
Usikker/Vet ikke		14	7	9	3

Enhetskolen under press

Konklusjon er altså at den digitale undervisningen synes å gå ganske bra etter forholdene. Men om vi legger foresatte vurderinger til grunn er det grunn til å være oppmerksomme på at det trolig er flere enn de svakest presterende elevene som lært mindre i perioden med hjemmeskole. Ikke minst kan det synes som om læringsutbytte henger sammen med foreldrenes utdanning. Dette er ikke en overraskende eller en ny konklusjon, men betydningen av elevenes familiebakgrunn aktualiseres likevel på nytt. Funnene leder til en utdanningspolitisk utfordring. Det er ikke bare næringslivet som må få tilført ressurser etter koronaens tid, det er også store elevgrupper vil ha behov for påfyll når den gamle hverdagen en gang starter igjen.